

2019/04

Viešojo sektoriaus tendencijos

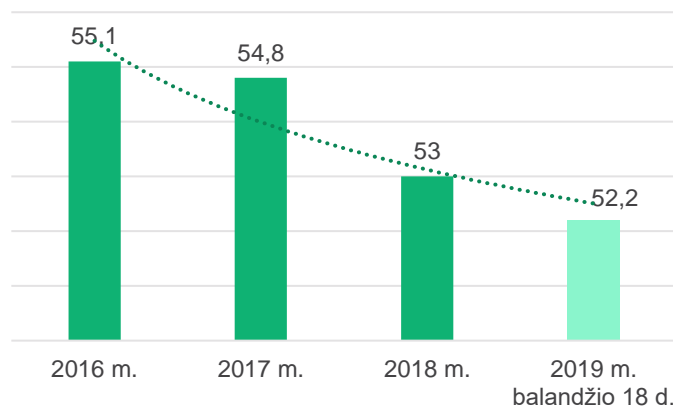
Užimtumo
tarnyba

Kas ketvirtas dirbantysis – iš viešojo sektoriaus

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2018 m. pradžioje šalyje buvo 1 731,5 tūkst. darbingo amžiaus gyventojų. 1 374,7 tūkst. šalies gyventojų buvo užimti – 19,9 tūkst. daugiau nei 2017 m. 27 proc. visų užimtųjų (373,5 tūkst.) dirbo viešajame sektoriuje – 10,3 tūkst. mažiau nei praėjusiais metais. Šiems pokyčiams įtakos turėjo įgyvendinamos švietimo ir sveikatos sistemų reformos, optimizuojamos valstybės tarnybos funkcijos.

Viešajame sektoriuje dirbo 53 tūkst. valstybės tarnautojų ir statutinių pareigūnų. Jie sudarė 3,8 proc. visų užimtų Lietuvos gyventojų ir 14,2 proc. viešajame sektoriuje dirbančių darbuotojų. 2018 m. valstybės tarnautojų skaičius sumažėjo 3,2 proc., didžiausias mažėjimas fiksuotas Vyriausybės reguliavimo srityje. Pastebima, kad valstybės tarnautojų ir statutinių pareigūnų skaičius nuosekliai mažėja nuo 2016 m.

Dirbantieji valstybės tarnyboje (tūkst.)

Šaltinis: Atviri Valstybės tarnybos departamento duomenys

Beveik pusė (45 proc.) dirbančiųjų viešajame sektoriuje specialistai, 11,2 proc. – technikai ir jaunesnieji specialistai. 68 proc. visų viešojo sektoriaus darbuotojų – aukštos kvalifikacijos specialistai ir vadovai, priskiriami 1–4 profesijų grupėms.

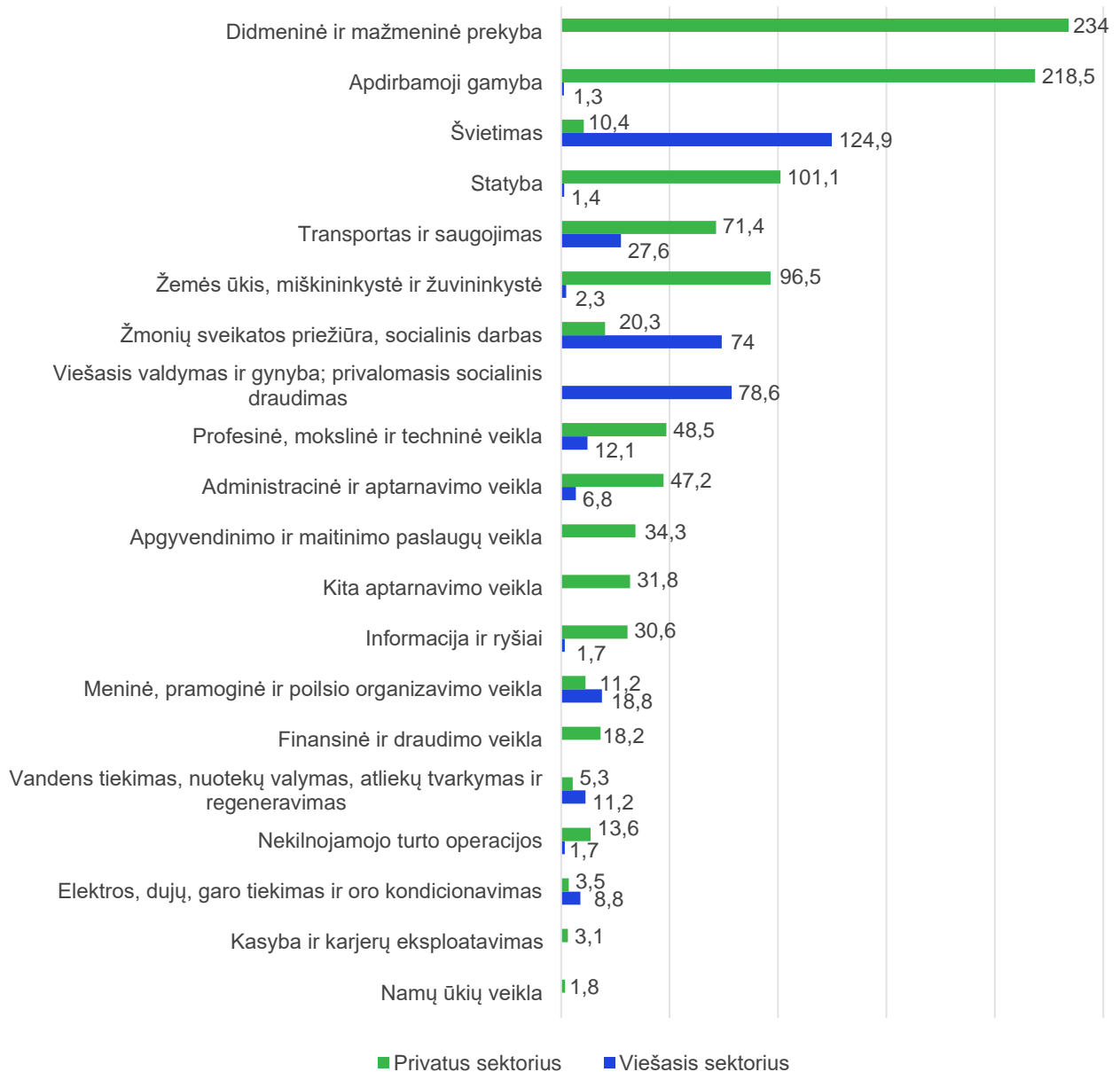
Viešasis ir privatus sektorius pagal profesijų grupes 2018 m. (tūkst.)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys

Daugiausia viešojo sektoriaus darbuotojų dirbo švietimo srityje, taip pat tik viešajam sektoriui būdingose viešojo valdymo ir gynybos, privalomojo socialinio draudimo veiklose. Lyginant su privačiu sektoriumi, daugiau dirbančiųjų buvo žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo; meno ir poilsio; vandens tiekimo, nuotekų valymo, atliekų tvarkymo ir regeneravimo; elektros, dujų, garo tiekimo ir oro kondicionavimo srityse.

Dirbantieji viešajame ir privačiame sektoriuje pagal ekonomines veiklas 2018 m. (tūkst.)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys

Užimtumo tarnyboje registravosi 16,3 tūkst. asmenų

Pernai į Užimtumo tarnybą kreipėsi 253,7 tūkst. darbo ieškančių asmenų, iš jų – 16,3 tūkst. viešojo sektoriaus darbuotojų (6,4 proc. visų bedarbių). 2017 m. darbo ieškojo 17,5 tūkst. asmenų, dirbusių viešajame sektoriuje.

2019 m. pradžioje Užimtumo tarnyboje buvo registruota 14,3 tūkst. darbo ieškančių asmenų, kurių paskutinė darbovietė buvo viešojo sektoriaus įstaigos. 90 proc. (12,9 tūkst.) dirbusiųjų viešajame sektoriuje turėjo bedarbio statusą, didžiąją dalį sudarė moterys ir vyresnio amžiaus asmenys.

Bedarbio portretas

Moteris (62,3 proc.)
Vyresnė nei 50 m. (57,8 proc.)
Turi aukštąjį išsilavinimą (28,4 proc.)
Neturi profesinio pasirengimo (31,4 proc.)
Ilgiau nei metus neranda darbo (37,6 proc.).

Pastebima, kad 68 proc. viešajame sektoriuje dirbančių asmenų užima aukštojo išsilavinimo reikalaujančias darbo vietas, o tarp darbo netekusių asmenų tik 28 proc. turi aukštąjį išsilavinimą. Tai leidžia daryti išvadą, kad pertvarkant viešąjį sektorių pirmiausia yra atleidžiami žemiausią kvalifikaciją turintys darbuotojai.

Labiausiai trūksta pedagogų, slaugytojų, socialinių darbuotojų

2018 m. Užimtumo tarnybos registre darbdaviai pateikė 228,4 tūkst. laisvų darbo vietų, iš jų – 16,5 tūkst. (7,2 proc.) registravo viešojo sektoriaus subjektai. Palyginti su 2017 m., darbo jėgos paklausa viešajame sektoriuje nepasikeitė: 2017 m. taip pat buvo registruota 16,5 tūkst. laisvų darbo vietų.

Trys iš keturių viešojo sektoriaus pateiktų pasiūlymų buvo skirti neterminuotam darbui. Dažniausiai ieškota slaugytojų ir jų padėjėjų, socialinių darbuotojų ir jų padėjėjų, lopšelių-darželių auklėtojų, taip pat įvairių dalykų mokytojų. Didžiausias įsidarbinimo galimybes turėjo pradinio ugdymo, anglų kalbos, lietuvių kalbos, matematikos mokytojai.

Išanalizavus darbo jėgos paklausą viešajame sektoriuje pagal šalies savivaldybes, pastebėta, kad didesnę dalį viešasis sektorius sudarė mažose savivaldybėse, kur veikiančių įmonių skaičius nedidelis, nėra išvystyta pramonė (žr. 1 priedą *Viešojo sektoriaus dalis darbo jėgos paklausos struktūroje savivaldybėse*). Praėjusiais metais Neringos savivaldybėje net 43 proc. visų registruotų darbo pasiūlymų sudarė viešojo sektoriaus įstaigų pasiūlymai. Dvigubai didesnė nei vidutinė šalyje darbo jėgos paklausa viešajame sektoriuje užfiksuota Rietavo, Varėnos, Kalvarijos ir Skuodo savivaldybėse.

Nors darbo jėgos paklausos ir pasiūlos rodikliai viešajame sektoriuje iš pirmo žvilgsnio atrodytų subalansuoti (registruota 16,5 tūkst. laisvų darbo vietų ir 16,3 tūkst. asmenų ieškojo darbo), situacija regionuose ir tam tikrose profesijų grupėse skiriasi. Labiausiai trūksta ikimokyklinio ugdymo pedagogų – prognozuojama, kad šių specialistų trūks ir ateityje. Šalyje taip pat jaučiamas didelis slaugytojų, socialinių darbuotojų, įvairių dalykų mokytojų poreikis.

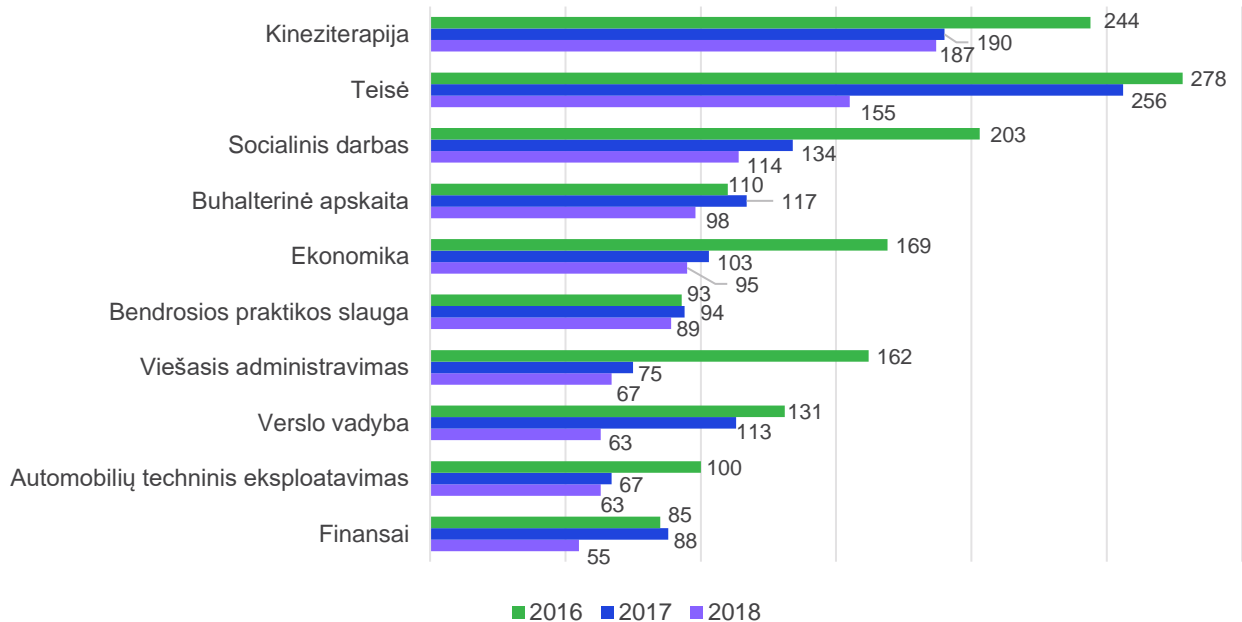
Atlikta darbo jėgos pasiūlos ir paklausos viešajame sektoriuje analizė pagal savivaldybes parodė, kad mažiausias galimybes įsidarbinti viešajame sektoriuje turėjo gyvenantieji Alytaus rajone, Pagėgiuose, Panevėžio rajone, Druskininkuose, Kupiškio, Širvintų, Lazdijų rajonuose (žr. 2 priedą *Pasiūlos ir paklausos santykis viešajame sektoriuje savivaldybėse*).

Viešąjį sektorių galėtų papildyti absolventai

Viešajam sektoriui trūkstamų specialistų pasiūlą galėtų papildyti mokslus baigę jaunuoliai. 2018 m. į Užimtumo tarnybos klientų aptarnavimo skyrius kreipėsi 9,5 tūkst. aukštųjų mokyklų absolventų, 2017 m. – 11 tūkst. absolventų. Į aukštųjų mokyklų mokymo programų, kurias

pabaigę absolventai registruojasi Užimtumo tarnyboje ieškodami darbo, dešimtuką patenka viešajame sektoriuje trūkstamos sveikatos priežiūros, socialinio darbo studijų programos.

Registruoti aukštųjų mokyklų absolventai pagal mokymo programas 2016–2018 m.

Šaltinis: Užimtumo tarnybos duomenys

Tačiau viešasis sektorius ne visada gali konkuruoti su privačiu siūlomais atlyginimais, ypač tam tikrų specialybių darbuotojams. Didžiausia konkurencija dėl darbo rinkoje trūkstamų informacinių technologijų ir inžinerinių specialybių darbuotojų.

1,3 tūkst. dirbusiųjų įgijo kitą profesiją

Derindama darbo rinkos pasiūlą ir paklausą, Užimtumo tarnyba organizuoja profesinį mokymą – praėjusiais metais mokymosi parama pasinaudojo ir pagal įvairias profesinio mokymo programas pradėjo mokytis 16,6 tūkst. darbo ieškančių asmenų. Iš visų dalyvavusių profesiniame mokyme – 1,3 tūkst. buvusių viešojo sektoriaus darbuotojų.

Viešajame sektoriuje dirbę asmenys rinkosi mokytis darbo rinkoje paklausių profesijų, kurios leistų įsidarbinti ir viešajame, ir privačiame sektoriuje. Tarp dažniausiai pasirinktų mokymo programų – įvairių kategorijų darbuotojų, slaugytojo padėjėjo, virėjo, socialinio darbuotojo padėjėjo, apskaitininko mokymo programos. Du iš trijų mokymą baigusiu asmenų per 6 mėnesius įsidarbino.

12 proc. visų darbo ieškojusių ir profesiniame mokyme dalyvavusių asmenų mokėsi pagal viešajame sektoriuje trūkstamas sveikatos priežiūros bei socialinių paslaugų srities mokymo programas. Kas dešimtas dalyvis rinkosi verslo ir administravimo srities mokymo programas.

Daugiausia įsidarbinusių – savivaldybių administracijose ir seniūnijose

Praėjusiais metais tarpininkavimo įdarbinant paslaugos suteiktos 168,7 tūkst. darbo ieškančių asmenų. 25 tūkst. asmenų (15 proc.) pradėjo dirbti viešajame sektoriuje, iš jų kas trečias ir anksčiau buvo šio sektoriaus darbuotojas. Dažniausiai asmenys įsidarbino pagal slaugytojo padėjėjo (0,9 tūkst.), lopšelio-darželio auklėtojo padėjėjo (0,8 tūkst.), socialinio darbuotojo padėjėjo (0,8 tūkst.), virėjo (0,5 tūkst.), katilinės kūriko (0,4 tūkst.), administratoriaus (0,4 tūkst.), socialinio darbuotojo profesijas (0,3 tūkst.).

0,9 tūkst. įdarbinta įvairių dalykų mokytojų, daugiausia pradinio ugdymo ir mokytojų padėjėjų. Dalis asmenų ieškojo kvalifikacijos nereikalaujančių darbų, tokių kaip aplinkos tvarkytojo, pagalbinių darbuotojo.

Kas penktas įsidarbino savivaldybių administracijose ir seniūnijose, 15 proc. – mokymo įstaigose, kas dešimtas – lopšeliuose-darželiuose, 6 proc. – gydymo įstaigose, 4 proc. – įvairiuose socialinių paslaugų centruose. Tarp didžiausių viešojo sektoriaus darbdavių Valstybinių miškų urėdija (daugiausia terminuoti sezoniniai miško darbai), Lietuvos sveikatos mokslų ligoninė Kauno klinikos, Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos.

Atlyginimai viešajame sektoriuje

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2018 m. vidutinis mėnesinis bruto atlyginimas šalies ūkyje su individualiomis įmonėmis augo 9,6 proc. ir pasiekė 921,40 Eur. Viešajame sektoriuje vidutinis atlyginimas buvo 942,40 Eur, privačiame su individualiomis įmonėmis – 911,80 Eur. Nors vidutinis atlyginimas viešajame sektoriuje šiek tiek didesnis nei privačiame, galima daryti prielaidą, kad privačiame sektoriuje aukščiausios kvalifikacijos specialistams siūlomi aukštesni atlyginimai. Privačiame sektoriuje aukščiausios kvalifikacijos specialistai sudarė 38 proc. dirbančių asmenų, viešajame sektoriuje – 68 proc. Statistikos departamento duomenimis, pernai atlyginimai viešajame sektoriuje labiausiai augo gydytojams (18 proc.) ir mokytojams (14 proc.).

2018 m. Užimtumo tarnyboje registruotuose viešojo sektoriaus darbdavių pasiūlymuose vidutinis atlyginimas siekė 652 Eur. Šis atlyginimas buvo gerokai mažesnis už vidutinį viešajame sektoriuje šalyje, kadangi dažniausiai darbo vietos registruotos vidutinės ar žemesnės kvalifikacijos darbuotojams. Didžiausi atlyginimai buvo nurodyti įstaigų ir padalinių vadovams bei gydytojams.

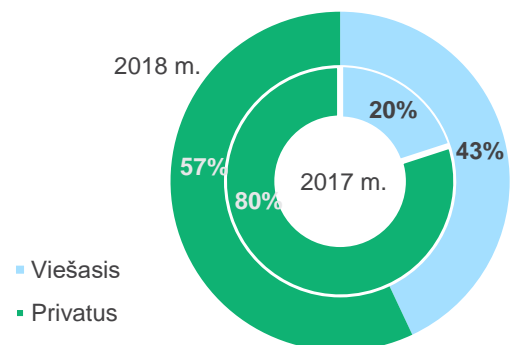
2017 m. vidutinis viešojo sektoriaus darbdavių siūlomas atlyginimas buvo 560 Eur. Atlyginimų didėjimui daugiausia įtakos turėjo minimalaus atlyginimo augimas.

Grupės darbuotojų atleidimai

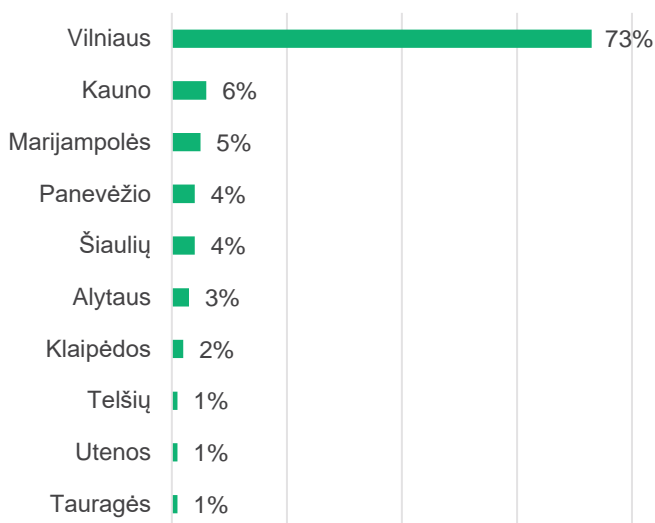
Pernai mažėjusį užimtųjų viešajame sektoriuje skaičių lėmė jame vykdomos reformos ir funkcijų optimizavimas. Palyginti su 2017 m., augo iš viešojo sektoriaus subjektų gautų pranešimų apie numatomus grupės darbuotojų atleidimus bei įspėtų darbuotojų skaičius.

2018 m. Užimtumo tarnyba gavo 109 pranešimus apie numatomą 5791 darbuotojo atleidimą. 43 proc. įspėtų apie atleidimą darbuotojų priklausė viešajam sektoriui. 2017 m. buvo gauti 68 pranešimai apie numatomą 2866 darbuotojų atleidimą, iš jų – 20 proc. darbuotojų priklausė viešajam sektoriui.

Įspėti apie atleidimą darbuotojai pagal sektorių

Įspėti darbuotojai pagal šalies apskritis 2018 m.

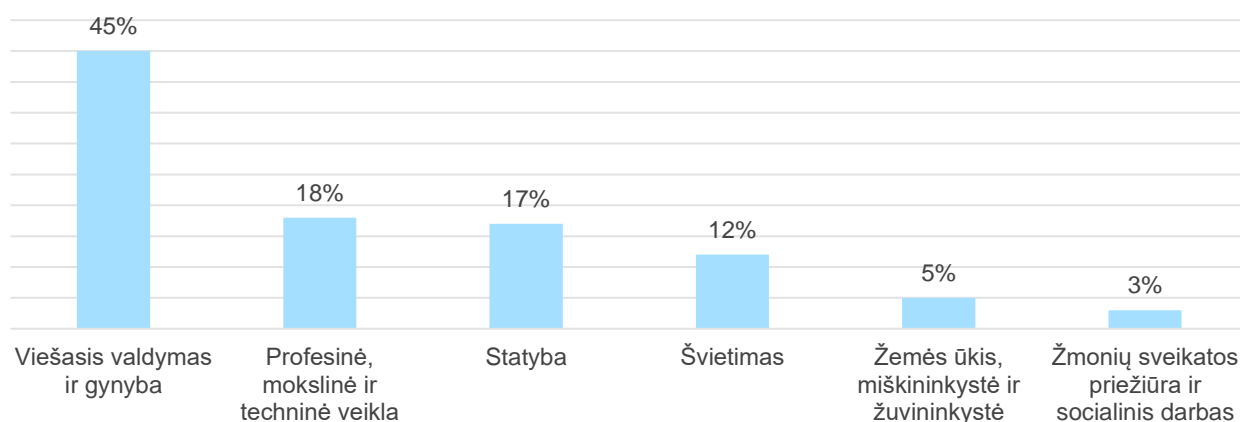

Daugiausia viešojo sektoriaus darbuotojų buvo įspėta Vilniaus apskrityje.

2018 m. viešojo sektoriaus darbuotojai dažniausiai buvo įspėti apie numatomą grupės darbuotojų atleidimą dėl įstaigos viduje vykstančių pertvarkų ir reorganizacijų. Funkcijų perskirstymas, procesų optimizavimas, struktūriniai pakeitimai vyko Lietuvos Respublikos aplinkos, žemės ūkio, sveikatos ministerijose, taip pat Valstybės maisto ir veterinarijos bei Hidrometeorologijos tarnybose, Muitinės departamente ir rajonų miškų urėdijose. 15 proc. dirbančiųjų apie numatomą grupės darbuotojų atleidimą dėl besidubliuojančių funkcijų pareigybių naikinimo įspėjo valstybės įmonė „Kelių priežiūra“.

Daugiausia darbuotojų apie numatomą atleidimą įspėjo viešojo valdymo ir gynybos veiklą vykdančios valstybės institucijos ir įstaigos.

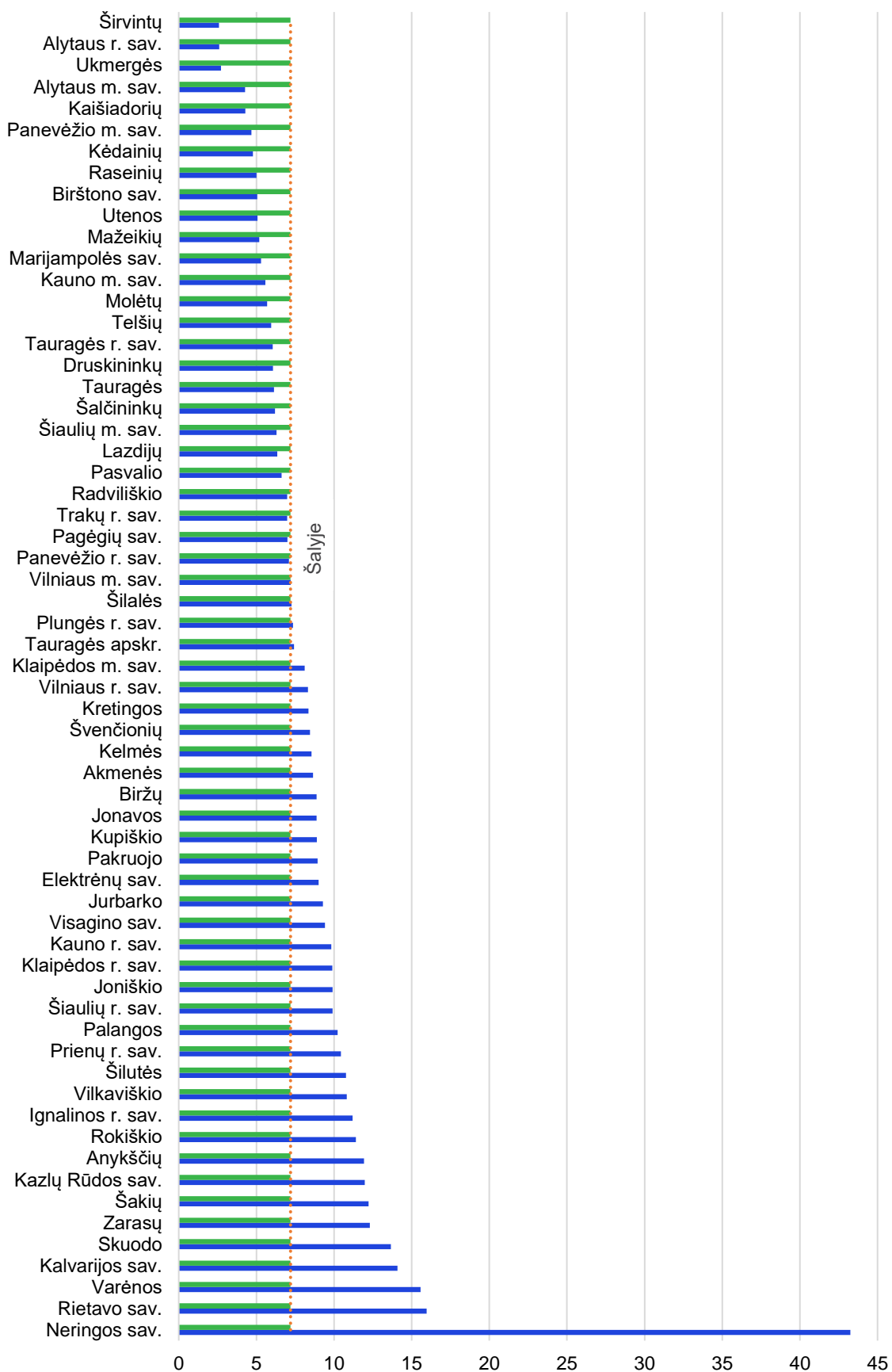
Įspėti darbuotojai pagal įstaigos veiklą 2018 m.

Ryškiausios tendencijos

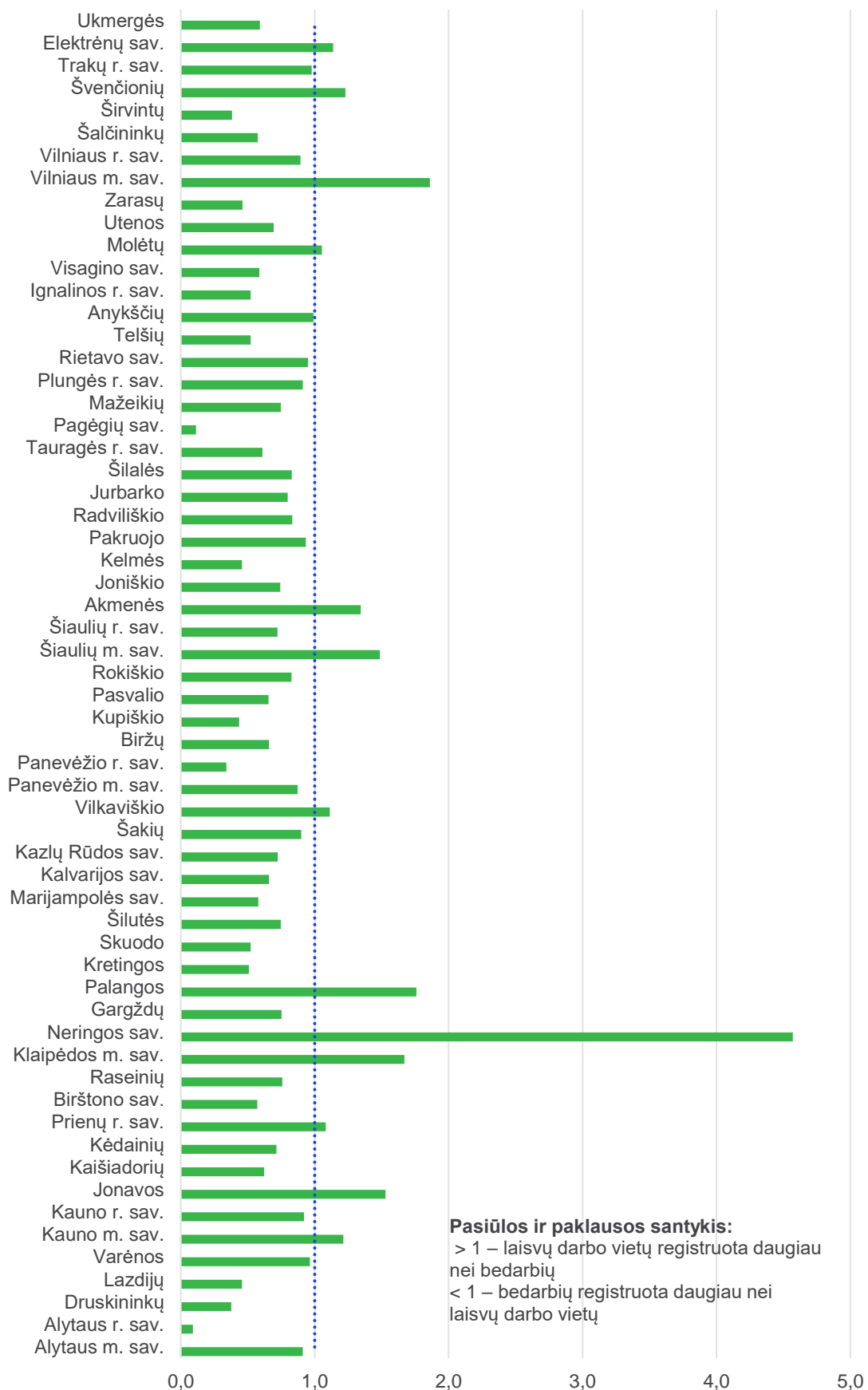
- 2018 m. užimtųjų skaičius viešajame sektoriuje mažėjo dėl įgyvendinamų sveikatos ir švietimo reformų bei valstybės tarnybos reorganizavimo. Tikėtina, kad ir ateityje užimtųjų skaičius viešajame sektoriuje mažės.
- Tipinis darbo ieškantis asmuo, dirbęs viešajame sektoriuje – vyresnio amžiaus moteris.
- Didžiausias galimybes įsidarbinti viešajame sektoriuje turi ikimokyklinio mokymo pedagogai, slaugytojai ir socialiniai darbuotojai – didelis šių specialistų poreikis jaučiamas visoje šalyje. Numatoma, kad ateityje šių specialistų taip pat trūks.

Viešojo sektoriaus dalis darbo jėgos paklausos struktūroje savivaldybėse 2018 m.

Šaltinis: Užimtumo tarnybos duomenys

**Paklausos ir pasiūlos santykis viešajame sektoriuje savivaldybėse
2018 m.**

Pasiūlos ir paklausos santykis:
 > 1 – laisvų darbo vietų registruota daugiau nei bedarbių
 < 1 – bedarbių registruota daugiau nei laisvų darbo vietų

Šaltinis: Užimtumo tarnybos duomenys

